

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Мр Мирне Видаковић

Нов модел стручног усавршавања професора пословног енглеског језика у Србији: теоријски, методолошки и практични аспекти

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
1. Датум и орган који је именовао комисију Наставно-научно веће Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду на седници одржаној 12. 2. 2016. године
2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: (1) Др Радмила Бодрич , доцент за ужу научну област Англистика, изабрана 8. 3. 2012, Филозофски факултет, Нови Сад, ментор (2) Др Твртко Прћић , редовни професор за ужу научну област Англистика, изабран 30. 3. 2006, Филозофски факултет, Нови Сад (3) Др Татјана Глушац , доцент за ужу научну област Англистика, изабрана 12. 7. 2013, Факултет за правне и пословне студије <i>др Лазар Вркатаћ</i> , Нови Сад
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТКИЊИ
1. Име, име једног родитеља, презиме: Мирна (Мирко) Видаковић
2. Датум рођења, општина, република: 6. 11. 1976, Суботица, Република Србија
3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: 8. 9. 2008, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, <i>Рекламни слогани на енглеском језику и њихово превођење на српски</i>
4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Лингвистика
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: <i>Нов модел стручног усавршавања професора пословног енглеског језика у Србији: теоријски, методолошки и практични аспекти</i>
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикана и сл. Докторска дисертација мр Мирне Видаковић има 374 обележене стране, састоји се од осам поглавља, којима претходе: Кључна документацијска информација; Key Word Documentation; Типографске конвенције; Апстракт; Abstract; Садржај; Предговор (стр. 1-3); Дисертација садржи укупно 39 графикана, 26 табела и 2 слике. Садржај поглавља: 1. Уводна разматрања (4-17), с одељцима: 1.1. Предмет и циљеви истраживања, 1.2. Методе и технике истраживања, 1.3. Кратак преглед релевантне литературе и досадашњих истраживања, 1.4. Структура дисертације; 2. Енглески језик струке и пословни енглески језик: дефиниција, опис и развој (18-48), с одељцима: 2.1. Енглески језик струке, 2.2. Развој енглеског језика струке, 2.3. Класификација енглеског језика струке, 2.4. Пословни енглески језик; 3. Профил професора пословног енглеског језика: улоге и компетенције (49-77), с одељцима: 3.1. Улоге професора пословног енглеског језика и њихово познавање стручне дисциплине, 3.2. Обавезе и компетенције професора пословног енглеског језика; 4. Профил професора енглеског језика у оквиру савремене наставе (78-102), с одељцима: 4.1. Развој савременог концепта наставничког знања, 4.2. Компетенције професора у оквиру савремене наставе: дефиниција и модели, 4.3. Развој оквира наставничких компетенција у Србији, 4.4. Особине личности професора; 5. Стручно усавршавање професора пословног енглеског језика (103-163), с одељцима: 5.1. Стручно усавршавање професора и сродни појмови, 5.2. Карактеристике стручног усавршавања професора, 5.3. Облици стручног усавршавања професора, 5.4. Учење пословног енглеског језика у Србији, 5.5. Законски оквир стручног усавршавања професора у Србији, 5.6. Програми стручног усавршавања за професоре пословног енглеског језика, 5.7. Закључци у вези са тренутним стањем стручног усавршавања професора пословног енглеског језика; 6. Емпиријско истраживање (164-302), с одељцима: 6.1. Предмет и циљеви истраживања, 6.2. Методологија истраживања, 6.3. Упитник за професоре пословног енглеског језика – анализа и тумачење резултата, 6.4. Интервју са професорима пословног енглеског језика – анализа и тумачење одговора, 6.5. Упитник за полазнике курсева пословног енглеског језика – анализа и тумачење

результата; **7.** Општи закључци и предлог новог модела стручног усавршавања професора пословног енглеског језика – теоријски, методолошки и практични аспекти (303-328), с одељцима: 7.1. Општи закључци емпиријског истраживања, 7.2. Предлог модела стручног усавршавања професора пословног енглеског језика – теоријски, методолошки и практични аспекти; **8.** Завршна разматрања (329-336), с одељцима: 8.1. Рекапитулација, 8.2. Перспективе; Библиографија (337-350), са 260 нумерисаном јединицом; Додатак 1-7 (351-374).

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација мр Мирне Видаковић представља сложен теоријско-емпиријски подухват са веома значајним резултатима и далекосежним педагошким импликацијама.

У првом поглављу, *Уводна разматрања*, дефинисан је предмет истраживања: стручно усавршавање професора пословног енглеског језика. Јасно и концизно су предочене хипотезе на којима се истраживање заснива и дефинисан циљ ове дисертације. Након тога следи приказ коришћених метода и техника у зависности од природе истраживачког предмета и циља истраживања. Кандидаткиња потом даје кратак преглед литературе из области стручног усавршавања и методологије наставе пословног енглеског језика, путем којих се упознала са досадашњим истраживањима и савременим токовима из тих области, и који су јој послужили као смернице за истраживање. Структуром дисертације најављено је шта ће се и на који начин излагати. Већ у самом уводном поглављу уочава се студиозан приступ проблематици који у потпуности задовољава високе научне стандарде.

У другом поглављу, *Енглески језик струке и пословни енглески језик: дефиниција, опис и развој*, које уједно представља прво од четири теоријска поглавља, кандидаткиња детаљно објашњава појам енглеског језика струке, даје приказ његовог развоја, потом представља место пословног енглеског језика у оквиру енглеског језика струке и утврђује сличности и разлике између пословног и општег енглеског језика. Тако се у овој дисертацији користи један од најчешће употребљаваних термина *језик струке*, односно *енглески језик струке* да означи посебан приступ настави језика где су одлуке у вези са самим садржајем и методологијом утемељене на полазниковим разлозима за учење. Кандидаткиња посебну пажњу посвећује дефинисању и објашњавању појма пословног енглеског језика и других појмова који су вези с њим, с обзиром да га је тешко прецизно дефинисати услед постојања више врста пословног енглеског језика. Нарочито се наглашава да циљеве курса пословног енглеског језика диктирају карактеристике, потребе и очекивања полазника курса, а сви аспекти у уској су вези са дизајнирањем курса, прикупљањем и креирањем наставних материјала и одабиром наставних метода. Дат је и детаљан опис наставе пословног енглеског језика, са освртом на сличности и разлике с наставом општег енглеског језика и то на основу следећих елемената: потреба полазника, карактеристика и очекивања полазника, припремања курса и наставних садржаја, облика наставе, приступа и наставних метода. У трећем поглављу, *Профил професора пословног енглеског језика: улоге и компетенције*, дат је детаљан приказ профила професора пословног енглеског језика у савременој настави. Критичком анализом релевантне литературе установљене су вишеструке улоге, знања и вештине професора у контексту наставе језика струке и пословног енглеског језика. Четврто поглавље, *Профил професора енглеског језика у оквиру савремене наставе*, бави се знањима и вештинама професора у оквиру наставничке професије. Кандидаткиња даје систематичан и свеобухватан приказ развоја концепта наставничког звања, потом схватања у вези с компетенцијама које професори, уопште узев, па тиме и професори пословног енглеског језика треба да поседују, као и осврт на развој области наставничких компетенција у оквиру образовне политике у Републици Србији. Посебан одељак посвећен је особинама личности професора, које су у уској вези с компетенцијама. Врло јасно се истиче да наставничка професија пред професоре поставља све сложеније задатке и одговорности, и да је област компетенција потребно непрестано проучавати и осавременјавати у складу са сазнањима до којих се долази како би професори били опремљени за динамично окружење у којем раде, у потпуности спремни да прихватају новине и иду у корак с потребама својих полазника. У том контексту се наглашава и значај рефлексивног приступа компетенцијама које омогућава професорима да ствари сагледавају из више углова, да их повезују са искуством, доносе закључке и последично изврше неопходне промене у наставној пракси. Пето поглавље, *Стручно усавршавање професора пословног енглеског језика*, представља последње поглавље одлично постављеног теоријско-методолошког оквира. Ово поглавље бави се стручним усавршавањем професора, с посебним нагласком на усавршавање професора пословног енглеског језика. Прво се јасно и прецизно објашњавају појмови који се доводе у везу са усавршавањем. Потом се даје приказ принципа на којима се заснива савремено схватање стручног усавршавања, установљавају разлике у односу на схватање усавршавања у ранијем периоду и представљају облици стручног усавршавања који су доступни професорима пословног енглеског језика данас. На крају се даје детаљна анализа тренутног стања у погледу учења пословног енглеског језика и стручног усавршавања професора у Србији, и нуди преглед и детаљна анализа понуде програма стручног усавршавања који су релевантни за професоре пословног енглеског језика. Кандидаткиња даје свеобухватан приказ разноврсних активности стручног усавршавања лицем у лице и виртуелних облика стручног усавршавања професора. Међутим, критичком анализом актуелних правилника, потом каталогâ програма сталног стручног усавршавања наставника, васпитача и стручних сарадника од 2012/13. до 2015/2016, и свих других докумената релевантних за стручно усавршавање професора, кандидаткиња је показала да постоје одређени суштински проблеми који се тичу јаза између образовне политике, програмске понуде и потреба професора. Понуда активности за професоре пословног енглеског језика у Србији изузетно је оскудна и непланска, те би, с обзиром на експанзију пословног енглеског језика у Србији, било неопходно пружити много већу и систематичнију подршку професорима како би успешно остварили своје улоге. У шестом поглављу, *Емпиријско истраживање*, представљено је истраживање спроведено с професорима и полазницима курсева пословног енглеског језика у Србији. Након

дефинисања предмета и циљева истраживања, описан је поступак прикупљања и обраде података, а потом дат приказ и ваљано тумачење добијених резултата. Емпиријско истраживање бави се анализом ставова, мишљења, искустава и потреба професора пословног енглеског језика у вези с њиховим стручним усавршавањем, као и испитивањем ставова и схватања полазника курсева пословног енглеског језика о настави пословног енглеског језика: о разлозима похађања курсева, о улогама и обавезама професора пословног енглеског језика, очекивањима од наставе пословног енглеског језика, све зарад коначног креирања релевантног и одрживог модела усавршавања професора пословног енглеског језика у Србији. Да би се прикупили подаци релевантни за ово истраживање коришћене су две истраживачке технике: анкетање и интервју. Анкетање је спроведено путем два анонимна упитника у периоду од октобра 2014. до фебруара 2015. године, на узорку од 85 професора пословног енглеског језика, и 349 полазника курсева пословног енглеског језика. Интервјуисање је обављено са осам професора пословног енглеског језика током маја и јуна 2015. године, с циљем проширивања и продубљивања сазнања о ставовима, мишљењима и веровањима испитаника у вези с предметом истраживања. Потврђена је и почетна хипотеза: иако се пословни енглески језик у све већој мери изучава у Републици Србији професорима ипак нису пружене одговарајуће могућности стручног усавршавања. У седмом поглављу, *Општи закључци и предлог новог модела стручног усавршавања професора пословног енглеског језика – теоријски, методолошки и практични аспекти*, представљени су општи закључци до којих се дошло током емпиријског истраживања и предложен модел стручног усавршавања професора пословног енглеског језика који је детаљно образложен с теоријског, методолошког и практичног становишта. Осмо поглавље, *Завршна разматрања*, даје рекапитулацију спроведеног истраживања и указује на могућности употребе рада и правце даљих истраживања.

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији

- (1) Vidaković, M. (2013). „Refleksivna praksa kao vid stručnog usavršavanja nastavnika stranog jezika”. *Jezici i kulture u vremenu i prostoru 2/1*. Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Novi Sad: 363–372.
- (2) Vidaković, M. (2014). “Social Media in Professional Development of Teachers of Business English”. In: G. Budin and V. Lušicky (eds.). *Languages for Special Purposes in a Multilingual, Transcultural World*. University of Vienna, Vienna: 324–331.
- (3) Vidaković, M. (2015). „Stručno usavršavanje profesora engleskog jezika struke – osvrt na srednje stručne škole u Srbiji”. *Strani jezik struke – prošlost, sadašnjost, budućnost*. Univerzitet u Beogradu, Fakultet organizacionih nauka, Beograd: 571–580.

<p>VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА</p> <p>(1) Критички сагледани развој језика струке и пословног енглеског језика, кључни појмови у вези с наставом пословног енглеског језика, улогама и компетенцијама професора пословног енглеског језика, наставничком професијом и стручним усавршавањем;</p> <p>(2) Добро конципирано и спроведено истраживање на репрезентативном узорку испитаника: професора пословног енглеског језика и полазника курсева пословног енглеског језика;</p> <p>(3) Изведен закључак о усавршавању професора пословног енглеског језика у два смера: кроз понуду програма који ће унапредити њихове опште и специфичне компетенције, и програма за унапређење компетенција за остваривање других ненаставничких улога (ментор, супервизор, и сл.);</p> <p>(4) Предложен нов модел стручног усавршавања професора пословног енглеског језика којим се истиче важност концептуалног приступа стручном усавршавању и, подједнако, кооперативног и индивидуалног учења;</p> <p>(5) Предложено увођење механизма праћења примене новостечених знања и вештина у пракси, подстицање мотивације професора као саставних елемената програма стручног усавршавања, као и већа заступљеност виртуелних и/или мешовитих облика усавршавања.</p>
<p>VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА</p> <p>НАПОМЕНА: Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.</p> <p>Може се закључити да је кандидаткиња суверено овладала обимном литературом, коју је врло детаљно сагледала и надасве критички обрадила. На многим местима кандидаткиња је важне аспекте истраживане проблематике допунила својим вредносним судовима, запажањима, утемељеним на вишегодишњем личном педагошком искуству. Прикази и тумачење резултата су детаљни и свеобухватни, у складу с релевантном литературом, и захтевима које поставља методологија емпиријских истраживања. Квантитативна обрада података добијених путем упитника на затворен и комбинован тип питања спроведена је уз помоћ статистичког пакета Статистика 20. Примењена је дескриптивна и инференцијална статистичка анализа. Утврђивање статистички значајних разлика између група испитаника спроведено је путем Крускал-Валисовог и Ман-Витнијевог теста.</p>
<p>IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:</p> <p>НАПОМЕНА: Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање.</p>
<p>1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме Дисертација је написана у складу с образложењем наведеним у пријави теме.</p>
<p>2. Да ли дисертација садржи све битне елементе Дисертација садржи све битне елементе.</p>
<p>3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци Ова докторска дисертација представља оригиналан допринос науци пре свега због опсежног истраживања које је кандидаткиња спровела међу професорима пословног енглеског језика. Анализа и закључци изведени из тог истраживања пружили су основ за креирање новог модела стручног усавршавања професора пословног енглеског језика у Републици Србији који прати токове у развоју ове области, али истовремено уважава и специфичности наставног контекста у којем раде професори који су били предмет истраживања. Нов модел стручног усавршавања професора пословног енглеског језика утемељен је на концепту савремене и ефикасне наставе пословног енглеског језика, потом компетентног и успешног професора пословног енглеског језика, као и концепта савременог стручног усавршавања. Предложен је референтни оквир за креирање програмске понуде стручног усавршавања професора пословног енглеског језика на плану структуре и садржаја. Дисертација нуди значајне смернице у погледу унапређења општих и специфичних наставничких компетенција за наставу пословног енглеског језика, затим унапређења уско стручних компетенција (пословна комуникација, пословна култура, међународно преговарање, и сл.), и јачања компетенција неопходних за обављање ненаставничких улога које су релевантне за пружање професионалне подршке професорима пословног енглеског језика.</p>
<p>4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања У овој дисертацији нису уочени недостаци.</p>
<p>X ПРЕДЛОГ:</p> <p>На основу укупне оцене ове дисертације, Комисија, у најбољем уверењу, предлаже Наставно-научном већу Филозофског факултета да препоручи Сенату Универзитета у Новом Саду да рад <i>Нов модел стручног усавршавања професора пословног енглеског језика у Србији: теоријски, методолошки и практични аспекти</i> (урађен под руководством првог члана ове комисије) прихвати као докторску дисертацију, а кандидаткињи мр Мирни Видаковић одобри усмену одбрану пред истом комисијом.</p>

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

У Новом Саду, 9. 3. 2016.

Доц. др Радмила Бодрич

Проф. др Твртко Прћић

Доц. др Татјана Глушац

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење, односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.